

INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Środowiska**

nr posiedzenia: **29**

data posiedzenia: **4 lutego 2021 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Populacja wilka w Polsce – aktualny stan, rejony występowania, potencjalne zagrożenia i sposoby przeciwdziałania im.
2. Przypadki telazjozy wśród bieszczadzkich żubrów – przyczyny, objawy, poziom zachorowań, wpływ na rozwój populacji w Polsce.
3. Zarządzanie populacją dzika w kontekście zwalczania wirusa afrykańskiego pomoru świń.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Zdzisław Pupa.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Halina Bieda, Jerzy Chróścikowski, Alicja Chybicka, Ewa Gawęda, Stanisław Gawłowski, Janusz Gromek, Władysław Komarnicki, Waldemar Kraska, Józef Łyczak, Janusz Pęcherz, Zdzisław Pupa, Jadwiga Rotnicka, Sławomir Rybicki, Janina Sagatowska, Wojciech Skurkiewicz, Rafał Ślusarz, Alicja Zając, Wojciech Ziemniak,

goście, m.in.:

Ministerstwo Klimatu i Środowiska:

sekretarz stanu Małgorzata Golińska ze współpracownikiem,
sekretarz stanu Edward Siarka ze współpracownikiem,

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa Hodowli i Produkcji Zwierzęcej Magdalena Zasepa,
zastępca dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Hodowli i Produkcji Zwierzęcej Magdalena Bartosińska,

generalny dyrektor ochrony środowiska Andrzej Szweda-Lewandowski ze współpracownikami,
główny lekarz weterynarii Bogdan Konopka,

zastępca dyrektora generalnego Lasów Państwowych ds. gospodarki leśnej Bogusław Piątek ze współpracownikami,

Polski Związek Łowiecki:

przewodniczący Zarządu Głównego Paweł Lisiak,
członek Zarządu Głównego Jarosław Kuczaj,

Białowiecki Park Narodowy:

dyrektor Michał Krzysiak,

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie:

pracownik dydaktyczno-naukowy w Katedrze Genetyki i Ochrony Zwierząt w Instytucie Nauk o Zwierzętach Wanda Olech-Piasecka,

Instytut Parazytologii im. Witolda Stefańskiego Polskiej Akademii Nauk:
członek Rady Naukowej Bożena Moskwa,
członek Rady Naukowej Aleksander Demiaszkiewicz,

Muzeum i Instytut Zoologii Polskiej Akademii Nauk:
kierownik Pracowni Ekologii Behawioralnej Roman Gula,
członek Rady Naukowej Przemysław Chylarecki,

Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk:
zastępca dyrektora do spraw naukowych Krzysztof Schmidt,

Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”:
prezes zarządu Sabina Pierużek-Nowak,

wójt gminy Solina Adam Piątkowski,

leśniczy w Leśnictwie Polanki Kazimierz Nózka,

Fundacja WWF Polska:
specjalista do spraw ochrony przyrody Piotr Chmielewski,
starsza specjalistka do spraw polityki środowiskowej Ewa Chodkiewicz,
przedstawicielka Magdalena Rusiłowicz,

przedstawiciele Fundacji „ClientEarth Prawnicy dla Ziemi”, Fundacji Greenmind.

Ad 1.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Małgorzata Golińska przypomniała, że wilki zostały objęte ochroną w 1995 r., a od 1998 r. w całym kraju obowiązuje ścisła ochrona gatunkowa. Od tej pory zwiększyła się znacząco liczebność wilka, szacowana w 2018 r. na 3200 osobników. Z danych zebranych w ramach pilotażowego programu monitoringu tych zwierząt, rozpoczętego w 2016 r., wynika, że populacja wilka w rejonach alpejskich, oceniana jako stabilna, szacowana jest na 294 osobniki, a na terenie kontynentalnym Polski – na 1592 osobniki i oceniana jako niezadowolająca.

Nad informacją przeprowadzono dyskusję. W dyskusji zabrali głos senatorowie oraz przedstawiciele Ministerstwa Klimatu i Środowiska, władz gminy Solina, Leśnictwa Polanki, Fundacji WWF Polska, Polskiej Akademii Nauk, Muzeum i Instytutu Zoologii Polskiej Akademii Nauk, Stowarzyszenia dla Natury „Wilk”, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Polskiego Związku Łowieckiego. W trakcie dyskusji senatorowie szczególnie interesowali się liczebnością populacji wilków w naszym kraju. Wskazywano też, że są one ważnym elementem ekosystemu. Senatorowie pytali m.in., jaka liczba wilków byłaby zadowolająca w skali całego kraju. Zdaniem ekspertów z Polskiej Akademii Nauk sama liczebność nie jest najważniejszym wskaźnikiem oceny populacji wilka, szczególnie że trudno jest o jej rzetelne zweryfikowanie, co można zauważyć po rozbieżnościach w ich liczbie podawanej w różnych badaniach. Ważna jest jednak jej stabilność i zagęszczenie na poszczególnych obszarach. Zdaniem ekspertów należy monitorować sytuację i problemy wynikające z obecności wilków na terenach zamieszkałych przez ludzi. Według ekspertów i przedstawicieli organizacji ekologicznych wilki nie są zasadniczo niebezpieczne dla ludzi, ale mogą wyrządzać szkody, polując na zwierzęta hodowlane. Jak wskazywano, najważniejsza jest edukacja i rzetelne podawanie informacji, tak aby ludzie nie bali się wilków i potrafili się odpowiednio zachować. Nierzetelne, podsycające strach informacje mogą stanowić natomiast zagrożenie dla tych zwierząt. Podkreślano jednocześnie, że istnieje wiele rozwiązań mogących chronić zwierzęta hodowlane przed wilkami, np. ogrodzenia elektryczne, ale przede wszystkim potrzebna jest systemowa strategia i wskazanie, kto odpowiada za jej realizację.

Ad 3.

Komisja Środowiska zapoznała się z informacją na temat działań podejmowanych w walce z afrykańskim pomorem świń (ASF), a w szczególności zarządzania populacją dzika w kontekście zwalczania tej choroby.

Główny lekarz weterynarii Bogdan Konopka poinformował, że w podejmowaniu decyzji w sprawie populacji dzików w Polsce pomogła specustawa dotycząca ASF, uchwalona w grudniu 2019 r. Ułatwiła ona odstrzał chorych zwierząt i usuwanie martwych, zwiększyła też bioasekurację i pozwoliła na budowę ogrodzeń i odłowni. Jak wskazywał, o ile w 2019 r. w ramach odstrzału sanitarnego zlikwidowano 26 tysięcy dzików, to w 2020 r. było to 170 tysięcy. Przypomniął, że afrykański pomór świń u dzików występuje w 10 województwach, a w 8 – u świń. W ocenie głównego lekarza weterynarii niezwykle ważna jest budowa barier. Do tej pory powstało 560 tysięcy km ogrodzeń w wielu województwach. Dodatkowo jako zapory przed przemieszczaniem się dzików wykorzystywane są drogi ekspresowe i krajowe. Bogdan Konopka zaznaczył, że ogrodzenia to duże i kosztowne przedsięwzięcia, stosowane także w innych krajach, np. w Czechach czy Belgii. Według niego jest to jednak dobre rozwiązanie, aby oddzielić świeże ognisko choroby. Najwięcej przypadków dzików chorych na ASF stwierdzono w województwie lubuskim, gdzie wirus pojawił się w 2019 r. Do 4 lutego 2021 r. odnotowano w tym województwie 214 przypadków na prawie 700 martwych dzików; drugie miejsce pod tym względem zajmuje województwo warmińsko-mazurskie. Jak zaznaczył Bogdan Konopka, ASF występuje także w innych krajach, np. u świń – w Rumunii, Serbii, na Ukrainie. Choroba dotyka także dziki – m.in. na Węgrzech (519 przypadków), na Słowacji (187), w Niemczech (214). W Polsce w tym roku zanotowano 351 przypadków tej choroby u dzików. „Nie tylko w Polsce, ale także w Europie jest eksplozja populacji dzików i musi być ona odpowiednio zarządzana. A więc muszą być usuwane ze środowiska padłe dziki, jak również stale prowadzony monitoring” – przekonywał. Dodał, że jest to choroba, która wywołuje ogromne perturbacje w gospodarce narodowej, utrudnienia dla hodowców i producentów, wiąże się również z ciągłymi uzgodnieniami świadectw zdrowia.

Ad 2.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Małgorzata Golińska przedstawiła informację na temat sytuacji bieszczadzkich żubrów, u których pojawiła się telazjoza – choroba oczu bydła wywołana przez nicienie przenoszone przez muchy. Atakuje ona gałki oczne i w konsekwencji prowadzi do ślepoty, a jej rozprzestrzenianiu sprzyja duże zagęszczenie zwierząt na małej przestrzeni. W Bieszczadach występuje ok. 200 żubrów, dlatego potencjalnie może być zagrożona cała ich populacja. Aby zapobiec dalszemu rozprzestrzenianiu się telazjozy, generalny dyrektor ochrony środowiska wydał decyzję zezwalającą na odstrzał do 40 osobników, u których wykryto objawy choroby.

Nad informacją przeprowadzono dyskusję. W dyskusji zabrali głos senatorowie oraz przedstawiciele Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Polskiego Związku Łowieckiego, Instytutu Parazytologii im. Witolda Stefańskiego Polskiej Akademii Nauk.

Przewodniczący komisji Zdzisław Pupa podziękował uczestnikom za udział w posiedzeniu, który był utrudniony ze względu na uwarunkowania techniczne. W związku pandemią posiedzenie odbywało się w trybie zdalnym.

Przewodniczący komisji zaproponował, aby w przyszłości zorganizować konferencję naukową dotyczącą omawianych tematów.